

Työehtosopimus mahdollistaa järkevän työnteon yritysten eri tilanteisiin

Voimassa oleva työehtosopimus mahdollistaa nykyisellään järkevän työnteon. Varmasti petraamistakin löytyy, mutta kaikki oleelliset asiat, joilla on vaikutusta järkevään työn organisointiin, on työehtosopimuksen mukaan mahdollista sopia.

Alalla on pitkät perinteet suorituspalkkaustyön käyttämisestä palkkaperusteena. On totuttu siihen, että työt tehdään tehokkaasti, myös kustannustehokkaasti, urakalla.

On totta, ettei urakkahinnoittelu millään sovi kaikkiin eteen tuleviin tilanteisiin. Tästä johtuen palkkaustavoista voidaan sopia toisin, ja myös sovitaan. Alan töistä noin 50 % tehdään suorituspalkkauksella. Tästä noin puolet tehdään normihinnoittelulla, ja toinen puolet toisin sopien.

Viimeisten muutaman vuoden aikana työnantajat ovat vaatineet voimakkaasti nk. "urakkapakon" poistamista työehtosopimuksesta. Urakkapakko on provoisoiva ja väärä ilmaisu. Kyse on perälautamallista, joka tarkoittaa oikeutta urakalla tekemiseen. On vaikea kuvitella, että työntekijät sitoutuvat tekemään työt ripeästi ja kustannustehokkaasti, ellei ole mitään takeita siitä, kuinka paljon on mahdollista saada palkkaa hyvin tehdystä työstä.

Asiaa ei ratkaista urakkaoikeuden poistamisella. Rakennusliitto on aina valmis neuvottelemaan järkevästä hinnoittelusta – uudistuksista, mutta väkiväkällä ei tule kuin pahaa mieltä ja tuhoisaa jälkeä.

Mitkään järkisyyt eivät puolla hinnoittelujen romuttamista. Missään tapauksessa esimerkiksi ansiot urakatöissä eivät päästä huimaa. Keskitytään hinnoittelujen kehittämiseen neuvottelupöydässä ja jätetään turhat luokkataistelusetelmat näistä pöydistä pois.

Alalla tehdään toki muutakin kuin urakkatyötä. Merkittävä osa töistä on mm. huoltoauton kuljettaja asentajien tekemää arvokasta työtä. Tässä on nimenomaan työnantajien korostaman paikallisen sopimisen paikka.

Väitän, että paljon potentiaalisia voimavaroja jää käyttämättä tällä osa - alueella. Erilaiset tulospalkkausjärjestelmät sopisivat mainiosti juuri huoltoasennustöiden palkkausperusteiksi. Kun työntekijällä on mahdollisuus vaikuttaa omalla toiminnallaan palkan määrään, on luvassa hyvää jälkeä. Tällä tarkoitan esimerkiksi sitä, että työntekijät ovat huomattavasti motivoituneempia tekemään asiakkaiden kanssa lisäkauppoja kun heillä on mahdollisuus lisätienestehin.

Mainitut tulospalkkausjärjestelmät ovat nimenomaan yrityskohtaista osa – aluetta. Työehtosopimuksella ei ole järkevää eikä edes järkevästi mahdollista

säädellä näitä asioita. Raha ei varmasti merkitse kaikkea, mutta tosiasia on, että harva meistäkään näitä hommia, ihan vain rakkaudesta lajia kohtaan tekee.

Koulutusjärjestelmä tuottaa riittävästi ammattitaitoista, alastaan innostunutta työvoimaa

Nuorisopuolella talotekniikka – alan perustutkintoon tähtäävän koulutuksen aloituspaikkoja on 1200 kpl / vuosi. Ensisijaisia hakijoita on riittänyt viimeisinä vuosina enemmän kuin aloituspaikkoja on ollut tarjota. LVI – Tekniset Urakoitsijat ry:n arvio vuosittaisesta työvoiman tarpeesta alalle on n. 400 työntekijää.

Ala siis vetää puoleensa, ja vaikka hakijamäärät ovat jonkin verran pienentyneet, tarpeet tulevat täytettyä hyvinkin. Ongelmana on pikemminkin se, että koulutuspaikkoja ei välttämättä ole tarpeeksi siellä missä on suurin tarve työvoimasta. Hienosti sanoen: kyse on kohtaanto – ongelmasta.

Nuorisoaste on siis kohtuullisen hyvässä tilanteessa. Sen sijaan aikuiskoulutuspuolella on menty metsään jo pidemmän aikaa. Aikuiskoulutus tuottaa alalle perustutkintoja luokkaa 400 – 500 kappaletta / vuosi. Tässä ei ole mitään järkeä. Hieman kärjistäen voisi todeta, että perustutkintoon tähtäävän aikuisopetuksen voisi lopettaa kokonaan.

Olemme yhdessä rintamassa LVI – Teknisten Urakoitsijoiden kanssa viestittäneet oppilaitoksille sitä, että heidän tulisi keskittyä perustutkintotehtailun sijaan jo alalla työskentelevien lisä- ja täydennyskoulutukseen. Tosin viesti on kaikuunut kuuroille korville, sillä aikuiskoulutuskeskusten toimintamalleja ohjaavat ennen muuta kylmät taloudelliset lainalaisuudet: ”mitä enemmän, minkä tahansa tutkinnon aloittaneita opiskelijoita, sitä enemmän valtiovallan rahaa, alan tarpeista viis”.

Puhtaita jauhoja ei löydy myöskään alan työnantajien pussista. Aivan liian vähän yritykset ovat halukkaita ohjaamaan työntekijöitään ammatti- tai erikoisammattitutkintoihin johtaviin koulutuksiin. Paljon on puhetta ollut esimerkiksi siitä, tulisiko LVI – alan työt saattaa luvanvaraisiksi – mielestäni tulisi. Sen lisäksi, että vaaditaan luvanvaraisuutta, tulisi yritysten ja heidän työntekijöidensä ottaa myönteisempi asenne kouluttautumista kohtaan.

Koulutuksen ja alan profiilin noston paikka on nimenomaan nyt kun uudet yhä kiristyvät energiamääräykset tulevat asteittain voimaan. On täysin selvää, etteivät uudet tekniikat ole hallussa ilman perehdytystä ja lisäkoulutusta. Otetaan homma haltuun siten, että osaavat ammattilaiset ja asiansa hoitavat yritykset ovat tekemässä tulevaisuuden LVI – järjestelmiä epäluotettavien ja osaamattomien yritysten sijasta. Pelkkä halpa hinta ei voi kovin pitkään olla määräävässä kriteerinä yhä monimutkaisempien järjestelmien edellyttämässä urakointikohteissa, toisin sanoen; järjestelmien tulee myös toimia.

Yrityksissä on motivoitunut tekemisen meininki, jossa korostuvat ajan- ja materiaalien tehokkuus ja tuottavuus

Otetaan kaikki yrityksen työntekijät mukaan ideoimaan ja vaikuttamaan asioihin. Missään henkilöstöryhmässä ei yksin asu viisaus. Yhteistyöllä, tasavertaisella kohtelulla ja rehdillä meiningillä saavutetaan huomattavia tuloksia.

Työturvallisuus ja työhyvin vointi ovat korkealla tasolla, mikä mahdollistaa työnteon jatkumisen eläkeikään saakka.

Otetaan samat lääkkeet käyttöön kuin edellä. Lisäksi ikääntyneiden työntekijöiden työkuormaa tulisi miettiä uudelta kantilta. Olisiko järkevää käyttää ikääntyneitä työntekijöitä esimerkiksi alalle tulevien nuorten perehdyttäjinä? Työkuormaa voisi keventää mm. osa – aikaeläkejärjestelyin. Myös siirtyminen urakointikohteista huoltotöihin on varteenotettava, joskaan ei aina helposti toteutettava vaihtoehto.

Jatkokoulutusta hyväksi käyttäen kokeneista asentajista saa lisäkoulutuksella usein erinomaisia projektinvetäjiä. Luonnollisesti kaikki eivät tähän ole halukkaita, mutta kaikki kivet kannattaa kääntää.